

specialisten onder deze immigranten, menschen, die uit het buitenland of iets nieuws brengen, of zoo iets speciaals, dat bij de geringe afname een inlandsche industrie toch weinig levenskansen zou hebben. Nieuw was in dezen tijd nog alles, wat met machines en stoom te maken had; zoo waren er hier enkele Engelsche ingenieurs en machinisten, maar ook 2 Fransche machinisten. De gasman van de nieuwe gasfabriek aan de Scheepstimmermanslaan was een Engelschman, die werkte met een stoker uit Emden, maar bij de Stoombootmaatschappij b.v. waren ook Hollandsche stokers en machinisten in dienst. Een voorbeeld van specialiteiten zijn b.v. de glasslijpers uit Bohemen, een barometermaker uit Italië, paraplumakers uit Frankrijk; misschien kunnen hiertoe ook de schoorsteenvegers uit Italië en Zwitserland gerekend worden.

Verder hebben zich hier een aantal meest Duitsche en Engelsche kooplieden gevestigd, omdat er voor hun bedrijf naast den door de geboren Rotterdammers misschien niet zoo buitengewoon energiek gedreven handel een plaats open was. Van Engelsche zijde is dit met die der zeelui eigenlijk de eenige immigratie. Wel brachten zij dikwijls hun kantoor- en huispersoneel mee.

Ook van de Belgische immigratie is weinig bijzonders te vertellen. Er waren hier een aantal Belgische kooplieden, winkeliers en handwerkslieden met hun families¹⁾, maar Antwerpen, waarvan de bevolking in het tijdvak 1816-1830 veel sneller vooruitging dan die van Rotterdam²⁾, oefende in België stellig een veel grooter aantrekkingskracht uit. Men merkt een enkele maal aan de Belgische geboorteplaats van ambtenaarskinderen, dat er een uitwisseling van ambtenaren plaats had, een heel enkele Rotterdammer zendt zijn zoon naar een Belgische universiteit, maar van nauwe connecties tusschen de Noordelijke en de Zuidelijke Nederlanden is in de volkstellingsregisters niets te merken.

Rest ons tenslotte nog de Duitsche immigratie. Deze was van de buitenlandsche verreweg de belangrijkste. Wij spraken reeds eerder over de Duitsche raffinadeursknechts,

1) 163 Katholieke arbeidskrachten en 25 Protestanten.

2) Antwerpen 39 %, Rotterdam 20 %.